

Múzeum-egyleti pályafutásában is ezidőtájt következett be változás; 1909-ben hivatalosan is megbízták az egyesületi titkári állás teendőivel. Tanári és egyesületi titkári állását 1918-ig viselte, amikor az EME levéltárához rendelték be.

Kelemen Lajos egész pályakezdését végigkísérték tehát egyetemi és tanári vizsgái. Az egyetem elvégzése után mutatkozó anyagi és hivatali bizonytalanságok, a párhuzamosan viselt középiskolai és egyesületi titkári állás és egyéb elfoglaltságok azonban nem tudták megakadályozni történetírói tevékenységében. Bizonyoság rá — zárja közlését Csetri e megállapítással — az 1900—1918 között íródott másfél száz tudományos igényű és népszerűsítő munka, amellyel Kelemen Lajos — a későbbi levéltári főigazgató, Erdély történetének kiváló ismerője és művelője — megalapozta legendás szakmai és tudománynépszerűsítő hírét.

MÓZES HUBA (közlő)

BALÁZS FERENC ÉS SZABÉDI LÁSZLÓ KÖZÖS KÖNYVKIADÁSI TERVE 1935-BŐL

Az Utunk 1979. április 13-i számában Kántor Lajos két Balázs Ferenc-levelet tett közzé Szabédi László hagyatékából. Mindkettő a debreceni Augusztai szanatóriumából érkezett a kolozsvári tollforgató címére. Az 1935. szeptember 25-i levélben olvashatjuk a következőket:

„[...] No de számolj be, miképpen sáfárkodtál? Maradjon a könyvkiadás megkezdése tavaszra? Kétszáz cím (a Bejárom előfizetői), talán több is, Pálfi Károlynál van. — A közérthető Evangéliumot most súlyosbítom utószóval. [...] Esetleg az utolsó részletes tanulmány lesz. Talán emiatt egy hónapig is készülni fog. [...] Te azonban gondolkozz, és kezdj hozzá a könyvvedhez. A kiadást semmiért nem hagyjuk el [...]”

Az idézett sorok felderítetlen összefüggéseit az alábbi (ugyancsak Szabédi hagyatékából előkerült) fogalmazvány világítja meg:

Előfizetési fölhívás

*Az utolsó másfél évtized erdélyi könyvtermésében sok tudományos kiadvány szerepel, de azok közül csak kevés foglalkozik azokkal az általános, az ember világnézetét, lelki, társadalmi, gazdasági életét, új erdélyi sorsában magára, feladataira való ráismerését elősegítő kérdésekkel, amelyeket pedig ismernünk és vitatnunk kell, ha életünk egyensúlyát meg akarjuk teremteni. Ilyen irányú, szabad-
elvű, haladószellemű, de az élet egészséges mély gyökereitől el nem váló könyvek megírását, megiratását és kiadását vettük tervbe mi ketten alulírottak. Három-négy hónapi időközökben fognak ezek a köny-*

Megjelent a *Nyelv és Irodalomtudományi Közlemények* XXV. évf. 1981. 2. számában, 193—194. l.

vek megjelenni, s azoknak elhelyezését főképp előfizetések útján kívánjuk biztosítani. A könyvek ára mérsékelt lesz. A 100—160 oldalas tizenhatodrészes nagyságú könyvek ára 35—50 lej, amihez még az utánvételezés költségei járulnak.

E könyvek vallási, társadalmi, bölcsészeti és közgazdasági tárgyakat fognak felölelni. Amennyiben megfelelő számú előfizető jelentkezik, az első könyv, Balázs Ferenc Közérthető evangéliuma (ára 35 lej), már szeptember hónapban meg fog jelenni. További kötetek: Balázs Ferenc: Az élet célja és értelme; Szabédi László: Az állampolgári szabadság biztosítékai, rendre azután.

Az előfizetők Szabédi László címén (Cluj, str. Lazar 12) jelentkezzenek levelezőlapon. A vállalt kötelezettség arra terjed, hogy az előfizető, mindaddig, amíg kilépését be nem jelenti, köteles a számára utánvétellel küldött, évenként legtöbb négy könyvet átvenni. Öt előfizető gyűjtése után egy ingyen példány jár.

Cluj, 1935. aug. 18.

Balázs Ferenc
Szabédi László

A fogalmazványból kitűnik, hogy Balázs Ferenc és Szabédi László 1935 nyarán könyvsorozat közös kiadását tervezte, előfizetők támogatásával. A terv megvalósításában — Balázs Ferenc levelének tanúsága szerint — a levélíró *Bejárom a kerek világot* (1929) című könyvének egykori előfizetőire is számítottak.

Balázs Ferenc, betegsége folytán, az első kötet megírásával keselkedett. Feltehető, hogy az előfizetők toborzása sem járt sikerrel. Így végül a közös könyvkiadásból nem lett semmi. A sorozatból csak Balázs Ferenc *Közérthető evangéliuma* látott napvilágot, 1936-ban, a tordai Füssy könyvnyomda kiadványaként. Bár nem valósult meg, Balázs Ferenc és Szabédi László közös könyvkiadási tervét, mint a két világháború közötti romániai magyar irodalmi élet egyik jellemző mozzanatát, érdemes mégis számon tartanunk.

FÖRIS GÉZA

ADATOK A PIPEI EGYHÁZKÖZSÉG TÖRTÉNETÉBŐL

III. rész

8. Kis Mózes lelkész (1850—1884)

Vitális Mihály helyét Kis Mózes foglalta el. 1821-ben Sepsiszentkirályon született. Az elemi iskola elvégzése után Székelykeresztúron, majd a kolozsvári főiskolán folytatta tanulmányait, 1844-ben a firtosmarto-

Az I. r. a folyóirat 1977. 2. (103—108), a II. r. 1978. 2. számában (114—120) jelent meg.